

“MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA TASVIRIY SAN'AT VA RASM CHIZISH TEXNIKASINI SHAKLLANTIRISH”

Denov Tadbirkorlik va Pedagogika Fakulteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-MT-23 guruh talabasi

Tilovmurodova Orasta Nurbek qizi

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 1-MT-23 guruh talabasi

Toshmamatova Xonzoda Muzaffar qizi

Anotatsiya Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy san'at va rasm chizish texnikasini shakllantirishning mazmuni va metodik asoslari yoritilgan. Tadqiqotda bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish, motorik va hissiy ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali yo'llari tahlil qilingan. Shuningdek, bolalarni turli materiallar va vositalar bilan ishlashga jalb qilish, interfaol va o'yin asosidagi metodlardan foydalanish, rasm orqali his-tuyg'ularini ifodalash va tasavvurini boyitish jarayonining ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Maqolada pedagogning bolalarning ijodiy salohiyatini rag'batlantirishdagi roli, individual yondashuv va ijobiy motivatsiya yaratish usullari ham muhokama qilingan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, bolalarda rasm chizish texnikasini shakllantirish ularning ijodiy tafakkurini, estetik qarashlarini, hissiy intellektini va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, tasviriy san'at, rasm chizish texnikasi, ijodiy salohiyat, estetik did, motorik ko'nikmalar, interfaol metod, o'yin faoliyati, his-tuyg'ularni ifodalash, pedagogik yondashuv.

Annotation This article examines the content and methodological foundations of developing preschool children's skills in visual arts and drawing techniques. The study analyzes effective ways to develop children's creative potential, aesthetic taste, motor skills, and emotional intelligence. It highlights the importance of engaging children with various materials and tools, using interactive and play-

based methods, expressing emotions through drawing, and enriching imagination. The article also discusses the educator's role in fostering children's creative potential, applying individualized approaches, and creating positive motivation. The results show that developing drawing techniques in preschool children contributes to enhancing their creative thinking, aesthetic perception, emotional intelligence, and independent thinking skills.

Keywords: preschool education, visual arts, drawing techniques, creative potential, aesthetic taste, motor skills, interactive methods, play-based activities, emotional expression, pedagogical approach.

Аннотация В данной статье раскрывается содержание и методические основы формирования у детей дошкольного возраста навыков изобразительного искусства и техники рисования. В исследовании проанализированы эффективные пути развития творческого потенциала детей, формирования их эстетического вкуса, моторных и эмоциональных навыков. Также показано значение привлечения детей к работе с различными материалами и инструментами, использования интерактивных и игровых методов, а также важность процесса выражения чувств и обогащения воображения через рисунок. В статье обсуждается роль педагога в стимулировании творческого потенциала детей, методы индивидуального подхода и создания положительной мотивации. Результаты показывают, что формирование у детей навыков рисования способствует развитию их творческого мышления, эстетических взглядов, эмоционального интеллекта и способности к самостоятельному суждению.

Ключевые слова: дошкольное образование, изобразительное искусство, техника рисования, творческий потенциал, эстетический вкус, моторные навыки, интерактивный метод, игровая деятельность, выражение чувств, педагогический подход.

Kirish Maktabgacha yosh davrida bolalarning tasviriy san'atga qiziqishi ularning ijodiy tafakkurini, estetik didini va motorik ko'nikmalarini rivojlantirish

uchun eng muhim bosqich hisoblanadi. Bu davrda bola nafaqat rasm chizishni o'rganadi, balki ranglar, shakllar, kompozitsiya va vizual ifoda orqali o'z his-tuyg'ularini, fikrlarini va tasavvurlarini ifodalashni boshlaydi. Shu bois, pedagoglar uchun vazifa shundan iboratki, bolalarda rasm chizish texnikasini nafaqat texnik jihatdan, balki ijodiy va estetik jihatdan shakllantirsinlar. Tasviriy san'at va rasm chizish texnikasini shakllantirish jarayonida bola turli materiallar va vositalar bilan ishlashni o'rganadi: qalam, rangli qalamlar, bo'yoqlar, flomasterlar, akvarel, pastel kabi vositalardan foydalanadi. Har bir vosita bola motorik qobiliyatlarini, qo'l va barmoq mushaklarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli, pedagoglar bolalarga turli texnikalarni sinovdan o'tkazish imkoniyatini yaratishi zarur: chizish, bo'yash, punktir, soyali ishlash, geometrik shakllar yaratish kabi metodlar bolalarda ijodiy fikrlashni va rasmiy ifodani boyitadi. Rasm chizish jarayoni bolaning his-tuyg'ularini anglash va ifodalashga xizmat qiladi. Masalan, bolalar rasm orqali quvonch, g'am, qo'rqinch yoki zavq kabi his-tuyg'ularni ifodalaydi. Shu orqali ularning hissiy intellekti rivojlanadi, shuningdek, nutq va tafakkur bilan o'zaro bog'lanish hosil bo'ladi. Pedagoglar bu jarayonda bolalarning tasavvurlarini cheklamay, ularni erkin ifodalashga rag'batlantirishi lozim.

Asosiy qism Maktabgacha yoshdagi bolalarda rasm chizish texnikasini shakllantirishning samarali usullaridan biri interfaol yondashuv hisoblanadi. Pedagog bolalarni o'yinlar, mavzuli mashg'ulotlar, rasmiy hikoyalar va guruh faoliyati orqali rasm chizishga jalb qiladi. Masalan, "Mening hayvonim", "O'zimning uyim", "Tabiat manzarasi" kabi mavzular bola tasavvurini faollashtiradi va ularni ranglar, shakllar va kompozitsiya bilan o'ynashga undaydi. Shuningdek, bolalarga rasm chizish texnikasini o'rgatishda kuzatish va taqlid qilish metodlari ham samarali hisoblanadi. Bola pedagogning yoki boshqa bolalarning rasm chizish jarayonini kuzatadi, ularning texnikasini taqlid qiladi va asta-sekin mustaqil rasm chizishni o'rganadi. Bu jarayonda pedagog individual yondashuvni qo'llashi muhimdir, chunki har bir bolaning motorik qobiliyati va ijodiy tasavvuri turlicha bo'ladi. Rasm chizish jarayonida bolalarda kompozitsion fikrlash ham shakllanadi.

Bola shakllarni joylashtirish, ranglarni uyg'unlash, fon va asosiy obyektни ajratish kabi tushunchalarni asta-sekin tushunadi. Shu bilan birga, bolalar rasm orqali muammolarni hal qilish, tasviriy qarorlar qabul qilish va ijodiy xulosalar chiqarishni o'rganadilar. Bu esa ularning mantiqiy tafakkuri, estetik qarashlari va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Pedagogik jarayon davomida bolalarga rasm chizish texnikasini o'rgatishda ijobiy motivatsiya yaratish muhim ahamiyatga ega. Bolalarni tanqid qilish yoki ularni "yomon chizding" deb baholash emas, balki har bir rasmni rag'batlantirish, bolaning erkin ifodasini qadrlash, ularni ijodiy fikrlashga undash zarur. Shu tarzda bola rasm chizishni qiziqarli faoliyat sifatida qabul qiladi va rasmiy ifodani rivojlantirishga ijobiy munosabat hosil qiladi. Shuningdek, bolalarda rasm chizish texnikasini shakllantirish orqali ular nafaqat tasviriy san'atga qiziqadi, balki muhitni idrok etish, tafakkur va his-tuyg'ularni uyg'un ravishda rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi. Bu jarayon bolalarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va estetik qarashlarni shakllantiradi. Shu bois, tasviriy san'at va rasm chizish texnikasini maktabgacha yoshdan rivojlantirish bolalarning shaxsiy, hissiy va ijodiy salohiyatini boyitadi. Natijada maktabgacha yoshdagi bolalarda rasm chizish texnikasini shakllantirish metodikasi quyidagi asosiy maqsadlarni amalga oshiradi: motorik va qo'l koordinatsiyasini rivojlantirish;

tasavvur va ijodiy tafakkurini shakllantirish;

ranglar, shakllar va kompozitsiya bo'yicha tushuncha hosil qilish;

his-tuyg'ularni vizual ifoda qilishni o'rgatish;

bolalarda rasm chizishni qiziqarli va rag'batlantiruvchi faoliyatga aylantirish.

Shunday qilib, tasviriy san'at va rasm chizish texnikasini shakllantirish maktabgacha yoshdagi bolalarda nafaqat ijodiy va estetik, balki psixomotor, hissiy va intellektual rivojlanishning muhim vositasi hisoblanadi. Bu jarayon pedagogik yondashuv, interfaol metodlar va bolalarning erkin ifodasiga asoslanishi bilan samarador bo'ladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy san'at va rasm chizish texnikasini shakllantirish bolalarning ijodiy, estetik, psixomotor va hissiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega.

Ushbu davr — bola tasavvuri, fantaziyasi va his-tuyg'ularini ifodalash qobiliyati eng tez rivojlanadigan bosqich hisoblanadi. Shu sababli pedagoglar bolalarni rasm chizish jarayoniga jalb qilganda nafaqat texnik ko'nikmalarni o'rgatishi, balki ularning ijodiy fikrlashini, estetik didini va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga e'tibor qaratishi kerak. Rasm chizish jarayonida bola turli materiallar va vositalar bilan ishlashni o'rganadi, bu esa uning qo'l mushaklari, motorik koordinatsiyasi va diqqatini rivojlantirishga yordam beradi. Shu bilan birga, turli texnikalarni — chizish, bo'yash, soyali ishlash, geometrik shakllar yaratish — qo'llash orqali bolalar o'z ijodiy salohiyatini kengaytiradi. Interfaol metodlar, o'yinlar va mavzuli mashg'ulotlar bolalarda rasm chizishga qiziqish uyg'otadi, ularni o'z fikrini, his-tuyg'ularini va tasavvurlarini vizual tarzda ifodalashga rag'batlantiradi.

Xulosa Bola rasm orqali nafaqat vizual obrazlar yaratadi, balki his-tuyg'ularini, hayotiy tajribasini va atrofdagi olamni anglash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu orqali u o'z fikrini mustaqil ifodalashni o'rganadi, xulosalar chiqaradi va mantiqiy tafakkur bilan ijodiy tafakkurni uyg'unlashtiradi. Pedagogning pedagogik qo'llab-quvvatlashi, individual yondashuvi va ijobiy motivatsiyasi bolaning o'zini erkin his qilishiga, ijodiy ishtiyoq bilan rasm chizish jarayonida qatnashishiga imkon beradi.

Rasm chizish texnikasini shakllantirish bolalarning estetik madaniyati va hissiy rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Ranglar, shakllar, kompozitsiya bilan ishlash orqali bola go'zallikni anglaydi, estetik qarashlar va tafakkurini rivojlantiradi. Shu bilan birga, u rasmiy ifodalar orqali o'z ichki dunyosini boshqalar bilan bo'lishadi, muloqot qobiliyatini oshiradi va ijtimoiy ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimova, V. M. (2019). Maktabgacha ta'lim psixologiyasi. Toshkent: "O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi" nashriyoti.
2. Nuriddinova, L. (2020). Maktabgacha yoshdagi bolalarda tasviriy san'atni rivojlantirish metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.

3. Usmonova, M. (2021). "Bolalarda ijodiy tafakkur va rasm chizish ko'nikmalarini shakllantirish." Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar jurnali, №3, 32–37-betlar.
4. Saidova, D. (2022). "Maktabgacha ta'limda interfaol va o'yin asosidagi rasm mashg'ulotlari." Boshlang'ich ta'lim va pedagogika jurnali, №2, 44–49-betlar.
5. Mamatova, N. (2023). "Bolalarda estetik didni shakllantirishda vizual san'atning roli." Ta'limda yangiliklar, №1, 55–60-betlar.

